# Amerika po šesti letech.

Za šest let, uplynulých od mého posledního pobytu v Americe, učinil americký průmysl obuvnický veliké pokroky.

Mnohé podniky provedly vertikální koncentraci; snížily takto značně své výrobní náklady přes zvýšené mzdy.

Jsou schopny konkurence ve všech zemích na celém světě. Jestli dosud tato jejich schopnost není vyjádřena ve statistice vývozního obchodu, jest to jen proto, že tyto závody nestačí krýti rychle stoupající potřebu domácí.

Zásluhou zlepšené techniky a výrobní i distribuční morálky zvýšil se blahobyt nejširších vrstev amerického lidu.

Potěší se i zabolí srdce Evropana při pohledu na nádherné asfaltové silnice, poseté automobily, které jsou používány i nejchudšími občany, a při pohledu na poměry bytové i výdělkové. Automobil zejména zvyšuje pracovní kapacitu a tím i bohatství amerického lidu.

Kdy vybředneme my, Evropané, z bahna a špíny šířící se do všech obydlí ze zablácených cest a silnic?

Kdy vybředneme z bytové krise?

Nemáme práva žádati po Americe finančních obětí, třeba i v podobě odepsání dluhů. Americký lid odpírá si požitky zbytečné a škodlivé a zbývá mu proto na požitky životu prospěšné. (Prohibice.) Jmenovitě nemáme práva činiti takových nároků, pokud sami vydáváme miliardy ročně na alkohol.

Avšak všichni opravdoví přátelé evropského lidu mají právo požadovati mravní podporu pro své národy. Toto právo jim přísluší již z rasové příbuznosti.

Konečně ani mocný a bohatý národ americký neví, jestli nebude potřebovati někdy svého zchudlého příbuzného evropského. Mravní podpory jest nám třeba především v hospodářské kooperaci. K vzájemné službě potřebujeme nutně výrobky americké, abychom však je mohli zaplatiti a k tomu ještě spláceti své dluhy, musíme míti možnost dodávati svoje výrobky, práci svých rukou. Zlata nemáme.

Každému guvernéru národní banky nebo finančnímu ministru v Evropě se třesou ruce, když má povoliti prodej dolaru na zakoupení traktoru nebo počítacího stroje, ze strachu před novou inflací.

Všichni rozumní lidé v Americe si přejí kooperace hospodářské, neboť vědí, že prospívá oběma stranám. V praksi provádí se však tato kooperace jednostranně. Američtí výrobci dovedli si zjednati v Evropě dokonce monopol na dodávání mnohých artiklů, jako jsou: šicí stroje, počítací stroje, auta a j.

Bohužel, stejně energicky postupují američtí výrobci v zamezování protislužby. Sotva se některému evropskému výrobci podařilo vyrovnati krok s konkurentem americkým, již tento doběhne do Washingtonu a prosadí zavedení nebo zvýšení cla, a když nedá evropský výrobce ani potom pokoj, zvýší se clo ještě více. Mluvím z vlastní zkušenosti.

Přijel jsem s četnými svými spolupracovníky, abychom v Americe nakoupili množství strojů a polotovarů, abychom zvýšili svou výkonnost a tím i mzdy. Ovšem jen potud, budeme-li moci prodávati tam své výrobky, obuv, abychom nákup měli čím zaplatiti. Našimi americkými konkurenty bylo nám řečeno, abychom toho zanechali. Jeden z nich vyjádřil se obzvláště určitě a jasně. Při večeři zlobil ho jeho odběratel, ukazuje na mne: „Ten vás naučí dělati laciné a dobré boty.“ Továrník a syn vysokého hodnostáře ve Washingtonu odpověděl určitým, své věci jistým tónem: „Dáme mu na ně clo jako nedávno na slippry a budeme to míti odbyto.“ A přece zrovna tento továrník mohl by se od nás, Evropanů, něčemu naučiti a tím zvýšiti svůj výdělek, zvýšiti ještě více mzdy svých spolupracovníků a snížiti ceny svých výrobků, jako my se učíme stále od svých amerických kolegů.

Avšak pohodlnější než učiti se jest dojíti si na ministra obchodu. Zrovna tak to dělají všichni neschopní výrobci v Evropě. Jsou to výrobci, kteří myslí, že národ jest povinen starati se o jejich dobrou existenci, aniž by oni měli povinnost starati se o správné řízení svých závodů, při čemž se ovšem schovávají za nezaměstnanost.

Mravní síla Evropy nestačí na tyto zahálející živly, žádající celní ochranu, jako nestačí vypořádati se s bezedným blátem a špínou na našich cestách a s pijáky v hospodách. Jmenovitě pokud za nimi stojí všichni finanční ministři s prázdnými pokladnami a guvernéři pokladů bez zásob zlata.

Avšak mravní síly Ameriky na to stačí, jen když si udělají trochu pokdy oni velcí mužové práce, kteří dovedli pozdvihnouti výrobu a obchod na službu veřejnosti, na službu národu

a tím i službu lidstvu, a ukázali tak celému světu nové cesty k lepšímu životu.

V evropských zemích není možno vyráběti různé nové stroje, poněvadž není na ně odbytu. Platí to zvláště o strojích, které usnadňují duševní práci, jako stroje účtovací a p. V Americe tento odbyt je a jsou tam také podmínky, aby americký průmysl tyto produkty nové doby a nového člověka vyráběl pro celý svět. Avšak jak je mají jiné národy kupovati, když americký národ není ochoten přijati jejich výrobky jako protihodnotu?

*Tomáš Baťa.*

## Československo a mezinárodní hospodářská konference.

Sekretariát Svazu národů k přípravě mezinárodní hospodářské konference uveřejnil řadu memorand, jež mají epochální význam pro posudek tendencí tkvících ve vývoji světového hospodářství. Memoranda týkají se uhlí, železa a oceli, bavlny, strojů, stavby lodí, chemického průmyslu, elektrických aparátů, hedvábí, umělého hedvábí, vlny a cukru. K tomu bylo vydáno souborné memorandum, jež shrnuje podstatné výsledky odborných prací. Světový obraz, jejž zvláště rozvinuje úhrnné memorandum, působí silným dojmem. Ukazuje, že Evropa jest oblastí hospodářské deprese, že pozbyla vůdčí role ve světě a předala ji Americe, a že také ostatní zámořské země obrovskými kroky postupují k emancipaci od Evropy a pracují na svém průmyslovém osamostatnění. „Zkáza Evropy“ jest nepsaný titul tohoto memoranda, které právě tak dobře mohl napsati Coudenhove-Kalergi, jako sekretariát Svazu národů. Jestliže na příklad v memorandu, vypracovaném Němci o světové stavbě strojů se praví, že světová výroba strojů od roku 1913 do roku 1925 stoupla o 10%, americký podíl však stoupl z 50 na 58%, pak jest zřejmo, že Evropa jest zemí zůstavší daleko za světovým vývojem, a že Mezinárodní hospodářská konference jest vlastně evropskou konferencí, na níž opozdilí se chtějí raditi o tom, jak by mohli zmírniti nebo překonati capitis deminutio, již ani nelze zapírati. Světová hospodářská